

MAGYAR KURI

Bétsből, Mártzius' 6-dikán 1818.

Frantzia Ország.

Bruneau, kit már több ízben említettünk, úgy látszik, hogy nem csak maga van, a' ki szeretné, ha elhítheitné a' világgal, hog' ő XVII dik Lajos. Nevezetesen Febr. 18-dikán egy külső formájára nézve tisztesség, jó házból való, és tinosan öltözködött ifju ember jelent meg a' Tülleriában, és *Angouleme* Herczeg-nével akart minden módon beszélni. Mídon a' Kapus eligazította, elő vett a' mondott ifju ember egy irást, és azzal a' meghagyással adta által annak, hogy azt, ő Kir. Herczegaszszonyágának nyujtaná-be. E' meg lévén nem ment el dolgára, hanem addig jött ment, hogy egyszer az ebédlő szála előtt való szobához ért. A' Király ő Felsége éppen az asztalnál volt; és ő csak neki! be akar menni. Ezt látván a' testörzö strázsa idejében elejét vette, hogy az meg ne történhessen. Mídon azt kérdezte volna ez a' testörzö-tölle, hogy hova akar menni? ezt felelte: a' Királyhoz, — és mit akar ott? a' Királlyal beszélni, — mi ember? Neki csak a' Királlyal beszélni kell, úgymond. Ezen görbe feleletekből meg nem okosodhatván a' strázsa; megtsipeti, és a' gráditson levezetteti. Rimankodik és eszedzik annak a' Tisztnek, a' ki kísérte, hogy bortsássa őtet a' Királyhoz; mert elmulthatatlanul kell neki ő Felségével beszélni. Ha ezt a' szolgálatot megteszi az úr nekem; úgymond ő, csak beszéllhessek egyszer a' Királyal, meg leszsz az úr

szerentséjének a' talpköyc vetve. Ha pedig nem beszéllhetek ő Felségével, úgy oda vagyok; én Navarrai Károly vagyok! — A' Királyi testörzö seregnek strázsaházába vitettetvén, itt a' káplárnak 800 frankot ígér, ha azt a' levelet, melyet kezébe ad, oda szolgáltatja, a' hova kell. Levethetetik; de semmit sem találtak nálla olyant, a' miből valami gonosz vagy gyilkos szándékra lehetett volna gyanakodni. Ugy beszéllik, hogy csak különböző személyekhez intézett több levelek, és sok pénz volt nálla. Jól és igen módosan beszélt. Csak mind azon esdéklett, hogy bortsássa a' Király elébe, a' ki őtet mihelyt meglátja mindjárt meg fogja esmerni, hogy Navarrai Károly egy sebforradásról. A' strázsaházból Marsall *Victornak*, mint a' ki éppen szolgálaton volt, Generalstábjához vitték. Csak kevés utánajárás kellett reá, hogy kitudták, ki legyen ez a' személy? T. i. nem egyéb egy néhai VáltóTörvényszéki Agensnél; *Dufresne* a' neve; már ezelőtt mint megháborodott elméjűt *Esquirol* Orvos Dr., a' ki éppen csak az ilyen szerentséleneknek orvoslásával foglalatoskodik, maga házánál gyógyította őtet, és már annyira is vitte vele a' dolgot, hogy intézetéből mint ollyat, kinek már nintsen baja, elbortsátotta. De ismét láttatván rajta elébbeni nyavalyájának jelei, már a' familiája azon gondolkozott, hogy *Esquirol* úrhoz ismét vissza adják őtet. Azonban ő annak elejét vette a' fennt leírt gondolatlan lépés által, magát ollyan

dologba kevervén, mellyhöl legfellyebb is csak elméleti megháborodása menthethetné ki. De lássuk, hogy hát *Bruneauval* a' minap oltá mire mentek? Febr. 12-dikén ismét egynéhány tanukat halgatnak ki a' dolgában. Többnyire mind *Vezinszi Vikiersi* és a' szomszéd vidékről való parasztok voltak. Egy *Prudhomme* nevű azok közül magát *Bruneau* Keresztáttjának adta ki; de ez felpattant, és ezt mondta: a' *Braissau* Herceg Párisnak Hormányozója az én Keresztatyám. — Egy *Joly* Magdolna azt állította, hogy *Bruneaut* 1796-ban ennek sogoránál *Delaunaynál* *Vezinsben* látta, a' hol az falzipótsinálás' mesterségét tanulta, és több botra, mint kenyérré szolgált. Elölülő: Mennyi ideje lehet ennek? Tanú: 15, vagy 16 esztendeje, biz én olyan pontosan nem tudom. Erre *Bruneau*: Azt biz' elhiszem; mert az én *Versáiai* keresztlevelemet nem látta. — *Joly* Magdolna így folytatta továbbá beszédjét: Mikor *Bruneau* 1815-ben visszatért, ugy adta ki magát mintha *Amérikából* való volna; de én ezt mondtam neki: ha mindjárt ördög vagy is; de *Bruneau* vagy! ő *Saumuri* testvérjéhez oly nagyon hasonlít, mint egy tsep viz a' másikhoz, és akármit felmernék tenni, hogy ő az, és nem XVII. Lajos. — *Pont de Cei* Vendégfogadós *Leclere* a' ki valaha XVI-dik Lajosnak szakátsa volt, azt beszéltte, hogy a' bevádoltatott személy 1815-ben Octoberben hozzá jött, és ezt a' kérdést tette elébe: Esmer-e az úr engemet? — Nem, ha pedig még egyszer megnézem is az urat, az csak annyi mint kettő. Mit? az úr XVI-dik Lajosnál szakáts volt, és még sem esmer engemet? Én az ő fia XVII. Lajos; Frantziáknak Királya vagyok; csak juthat eszébe az úrnak, hogy sokszor meg rágatta a' fületem, mikor a' konyhába mentem. — Elment-e az úrnak az esze? Én a' Printznek füleit rágattam volna

meg? majd szépen tömlőtzebe tettek volna engemet. — Itt a' *Passusom*, úgymond *Bruneau*, abban megláthatja az úr, hogy én *Navarrai Károly* vagyok. Vendégfogadós: az egész Királyi házban olyan nevű személyt nem esmerek, az úr egy *Bourbonhoz* képeest olyan, mint egy tsepp viz egy pohár Burgundiaiborhoz. Én minden Printzeket esmerek, mivel velek együtt kivándoroltam: Elölülő: Megesmeri az úr hogy igaz a' mit ez a' Tanú mond? Brun. van valami igaz benne az igaz; de én soha a' fül rágatásról nem beszéltem. — Ismét egy másik Tanut vettek elő, ki is egy *Vezinsbe* való *Gandre* nevű aszszony volt. Ennek a' vallása ide ment ki: 1815-ben Octoberben jött, úgymond, *Bruneau* hozzám, és furtsa viszontagságai között azzal mulattatott, hogy mint tsavargott idegen Udvaroknál, és mitsoda történetei voltak idegen Országi Printzekkel. — Itt szaván fogja *Bruneau*, és ezt mondja: és Printzaszszonyokkal, de nem ezzel az aszszonnyal. — Egy *Brunnet* nevű Tanú is azt vallotta, hogy akkor tájban jött hozzá is *Bruneau*, és még jut eszébe az is, hogy így köszönt be: *Bonjour Mr. Brunnet!* ő pedig így fogadta *Bonjour Mr. Bruneau!* Azután beszédbe keveredvén egymással, *Bruneau* Printzeket, s Printzaszszonyokat emlegetett előtte, és utóbb azt mondta, hogy 200 szeretsenjei vannak, mellyre *Brunnet* neki ezt felelte: no jó, biz az jobban is illik hozzá, mint a' *Vezinszi* Báróság; furtsa fi biz az úr! *Bruneau* erre így felelt: olyannak kell a' világon lenni. — *Bruneau*nak szüléiről rokona, *Jourdran* aszszony azt beszéltte, hogy az ő atya szüléinek halála után fiává akarta őtet fogadni. — Erre *Bruneau* így szólt: olyan voltam mint a' madár, melly ágról ágra ugrál. — Az Elölülő ezt a' kérdést tette a' Tanú elébe: Hát tudja-e bizonyo-

san hogy a' bevádoltatott személy *Vezin-si* fatzipótsinálónak a' fija? Tanu: bizonyosan. Br. hiszen ama híres Orosz Csár *Nagy Péter* áts volt. A' tanú így beszélt tovább: azonban mind tsak elakarta velünk hitetni, hogy ő Navarrai Károly, én pedig azt tagadtam, 's azért osztán kifakadt és ezt mondta: hát talán haragudnál, hogy ha majd egyszer Frantzia Országnak thronusára lépnek, 's minnyájakokat boldoggá tennélek. Én (úgymond a' Tanú) ezt oly képtelennek találtam, hogy a' kezemben lévő fatzipóvel jót ütöttem reá, és ezt mondtam neki: te bolond vagy! ő viszont: Eredj, te pedig hitetlen vagy. Egynéhány napok mulva a' *Pont de Cei* Inzsinér *Tijon Gelin*, kiről már volt fellyebb szó 6 frankban fogadott velem, hogy a' kit én *Bruneau*nak tartottam, az az ifju *Felipaux*; de én megnyertem őtet. Elölülő: igaz-é a' mit ez az aszszony mond? Brun. egyszer láttam ezt az aszszonyt. *Jourdran Aszszony*: még ezt az aszszonyt; — az atyád testvére leányd, te grobian! *Bruneau*: nem figyelmeztem a' fetsegésére: azonban lehet valami a' dologban. *Bruneau*nak sógora *Delaunay* Vihiersi fatzipótsináló is ott volt a' több tanukkal. Kérdezte az Elölülő tőlle, hogy igaz-é hogy *Bruneau* nála dolgozott és hogy sokszor meg is verte? *Delaunay* lehet, úgymond, én két kezemmel keresem kenyeremet, és ha gyermekeim a' magok kezekkel nem akarnak dolgozni, én az enyimekkel szoktam őket meginteni.“

* * *

Minekélőtte ezen pernek további folyását közlenék, előre jelentjük a' *Bruneaura* 's társaira már a' *Roueni* politziai itélőszéktől kimondott szentenziát. *Bruneau* 3000 frank pénzfizetésre, 5 esztendeji, 's ezenkívül a' törvényszék előtt való illetlen magaviseletéért, két esztendeji fogságra, és a' per költsége' 4 ed részének

megtérítésére íteltetett. Eltelvön ez az idő, hogy magaviseletére nézve vigyázat alatt maradjon. Ezenkívül minthogy úgy látszik, hogy szökött katona, az illető törvényszéket effelől tudósítani kell. *Bran-son* 2 esztendei tömlőzre, és a' költség' egy negyed részének megfizetésére íteltetett. *Tourly*, *Dumont Aszszony*, és *Matouillet* felszabadítottak. *Bruneau* mikor felolvasták szentenziáját nem mutatta magát olyan szemtelennek, mint azelőtt; tsak azt mondta: ezért én a' maradok a' ki voltam. Mikor elvitték, ezt mondta azokhoz az aszszonyokhoz, kik a' tömlőzben meglátogatták: Volt ezeknek okok, hogy hozzám jártak; ök az okai, hogy kárhoztatnak.

Nagy Britannia.

A' L. *Wellington* Párisi történetének híre Febr. 15-dikén érkezett meg Londonba. Maga a' Herceg küldött Lord *Bathurst*nak hivatalos leveleket, melyeknek elolvasása után ez a' Minister egyszeribe *Carltonhouse*be ment, hogy azokat a' Regens Printzel közölje. Hosszas együttlétek után Lord *Bathurst* hirtelen postát küldött Lord *Wellington*hoz.

A' *Hessen Homburgi* Örökös Printznek Ersébeth Kir. Hercegaszszonnyal lejendő házassági egybekelésék már tsakugyan igaz. Husvét hetére van az öszveesküvés határozva. A' Herceg a' Királyi familiához tartozó személyeket látogatja. Eddig való szállásáról a' *St. James* palotában számára készített szállásra költözött.

Királyné ő Felségével ilyen dolog történt: A' Printzaszszonyokkal *Windsorba* menvén, éppen abban a' szempillantásban, mikor a' kotsi már előment, hogy beüljenek, egy ifju, tsinos ruhájú ember erővel beakart a' strázsa mellett a' palotába nyomakodni. A' strázsa vissza

akarván ötöt tartóztatni, egy ideig csak szóval erősítette hogy ő a királynét látni akarja, hanem utóbb még a páltzáját is felemelte a strázsákra. Eljön két katonatiszt, megfogatják az ilját, és kikérik; de minthogy hibáját és illetlen magaviseletét megvallotta, szabadon bocsátották.

Maitland Kapitány protestált az *Edinburg-Montly-Registerben* Bonaparténak a *Bellorophon* nevű hajón való magaviseletéről találató tizikkely ellen. *Bonaparte*, úgymond ő, a hajón sem viselte magát kevélyen, és mikor a hajóra ment még csak annyi tiszteletet tetel nekí, a mennyi egy Generalist illet. Ő (*Maitland Kap.*) Bonaparténak előbbi állapotjához illő tiszteletet nem mutatóit. *Bonaparte* soha sem fenyegetődött azzal hogy magát megöli, hanem a körülötte lévők ezt csak abból gyanították, hogy *Szent Ilonára* tellyességgel nem akart menni.

A Jöreménségfokáról Angliába a múlt hónap közepén érkezett utazók azt a hírt hozták magokkal, hogy mikor ők *Decembernek* utolsó felében *Szent Ilona* szigetét elhagyták, *Bonaparte* igazán nagyon beteg volt.

A *Mallisoni* úszóruhákkal ismét teszik a próbát, hogy ezen hasznos ruhát közönségesebbé tegyék. A kin ilyen ruha van, ha soha úszni nem tudott is, tud, le nem megy a vízbe, és ha köszülához tsappá is a láb, még sem esnék semmi is rajta.

B é t s.

Ő Cs. K. Felsége az itt lévő barom

orvoslási szerzeménynél az *Anatomiai és Physiologiai* tanítószéket, *Erdélyi Mihály* Orvos Doktor és *Correpetitor* ura bizni, kegyelmesen méltóztatott.

* * *

Austriában szép tavaszi napokkal kezdett kedveskedni a Mártzius.

* * *

Nagyban Kereskedő *Kaan Samuel* úrnak csak mostanában Bétsben felállított gyapju tisztító Intézete annyira magára vonja a közönséges figyelmességét, hogy Felséges Urunk maga is méltóztatott annak meglátogatására leereszkedni. Már azelőtt *Antal* és *Rajner* Cs. K. Fő Fő Herczegek, közelebb pedig Hazánknek hatalmas magnásai *Eszterházy* és *Pálffy* Herczegek, úgy nem különben *Gróf Zichy Károly* ő Excja szemlélték azt meg. Hogy pedig mi ezt itt mint hazánkra tartozó dolgot, úgy vetzsziük, holott az Intézet Bétsben van: annak az az oka: mivel *Kaan Samuel* úr magyar indigena, — és mikor Felséges Urunk az Intézetet megtekinteni méltóztatott, magyaországi nevezetesen a száraz föld egyik legnagyobb gazdájának *Herczeg Eszterházy Miklósnak* jószágából való gyapjut választottak a tisztításra annak megmutatására, hogy mennyire közel lehet azt finomságára nézve a más Országbeli gyapjuhoz vinni. Erre nézve egy különös Kabinetumot tsináltak, mellynek falai tejeje allja egészen *Kaposvári* gyapjúból állottak. Ez a gyapju hó-szin fejjérségével igen különös látás volt a szemnek.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Mártz. 3-dikán 287½ — 4-dikén 285½ — 5-dikán 285¼ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Keszthely, hol a' hasznost a' széppel olly ízléssel öszve tudják párosítani, hol a' Nemzet' boldogsága, és dicsősége alá egyformán szántanak, és a' hol soha a' Felséges Uralkodó Haz' eránt tartozó tiszteletnek kimutatására elő adóított alkellmatosság használatlan maradni nem szokott, most is úgy inneplette Felséges Urunk születése napját, hogy effélé nem minden helyekről olvashatunk. Azokon az ájtatossági buzgó tzeremoniákon kívül, mellyek bözött a' város' népe ö Felségének hosszú és virágzó életéért sohászzkodott az Egekre, tudományos innep tartatott a' Georgiconban, melly is így ment véghez: Ezen Intézetnek az idő szerént való *Archonja*, *Fiscalis* és a' Törvényeknek *Doctora Tit. Phahler Károly* ur legelsőben egy beszédet tartott, mellyben Felséges Urunknak Fejedelmi virtusait különösen a' Császárné ö Felségével közelebb tett utazására való tekintetből elő adta. Az innepre megjelent vendégek közzül Dukai *Takáts Judith* kisaszszony a' boldogútt *Palatinusné*, *Hermine Cs. Kir. Fő Herczegaszszonynak* halálára egy szomorú versezetet olvasott fel. Az ide való tanuló intézetekből *Festetits Ernestus* és *Leo Grófok*, — *Gosztonyi Sándor*, és *Szigethi József* *Pristaldeumt Practicánsok*, — *Magger József*, *Gertinger Adolf*, *Fleischer Samuel*, *Németh Péter*, és *Fábricz László* *Gazdasági Practicánsok*, — továbbá *Vadnay Lajos*, és *Simon Mihály* a' *Humaniora* névvel nsvezett tudományoknak tanulójik versben 's prózában írt darabokat olvastak fel magyar, deák, és német nyelven. *Gosztonyi Sándornak* Fő Herczeg *Istvánnak*, a' *Palatinus ö Cs. K. Fő Herczegsége* fiá-

nak születésére irtt magyar versezetéi már maga a' tárgy is kedvessé tette. Azután 300 forintokból álló jutalomnak kiosztása vétetett munkába. Négy ollyan férfiak választattak ki, kik a' Hazában a' tudományoknak elterjesztésére legtöbbet tettek, kik közzül mindeniknek egyforma jutalom íteltetett. (Ezen Tudósoknak neveiket, ha szabad, tudni óhajtának!) Azután a' uagyobb erdő nevelő kertben Hazánk néhai koszorús Poétájának *Csokonai Vitéz Mihálynak* emlékezetére, és a' Magyar Litteratúrára nézve magát érdemesített *Kazinczy Ferentz* úrnak tiszteletére két fakat ültettek. Estve musikai mulatság tartatott, mellynek alkellmatosságával *Festetits Ernestus* Or. magát a' klaviron egy kontzertben különösen megkülömböztette.

* * *

Univ. Karlovitznak lakosait ismét hasonló természeti jelenés rémitette meg a' multt Jan. 20-dikán; a' minémü 1815-ben *Januariusban* mutatta magát. T. i. a' föld elkezdett egy helyen lassan lassan sűjjelezni, melly sűllyedés két nap tartott. Három jó materiából készült magános házakból ki kellett a' lakosoknak menni, mivel a' házak bedüléssel fenyegetődztek. A' Polgári Ispotály, és sok más házak körül belől megrapedeztek, a' *Barstolba* vivő ut darabonként lesűllyedett, sok helyeken pedig olly széles hasadások estek rajta, hogy veszedelem nélkül nem lehetett rajta járni,

Tudományos Jelentés.

Régi feltett szándékom volt, hogy a' Magyar Kurir Olvasóira nézve, a' Politikai újságokhoz, a' Hazai Tudósításon kívül, még más közhaszonra tzelező, 's egyszersmind a' Tudósokat sok tekintetben részvételre bírható Értekezéseket

is kaptsoljak egybe: de ennek végrehajtásában, némelly nehéz környülállások mind ez ideig hátráltattak. Ezen számdélnak több Hazai Tudósok segedelme által lejendő teljesítéséhez rövid időn hozzá fogni eltökéllett igyekezetem. Addig is pedig, míg ezt legfellyebb a' jövő fél esztendő kezdetével elkezdenénk: sok részről sürgettetvén ez eránt a' Magyar Hazából, kész vagyok minden olyan Tudósításokat, rövid Értekezéseket, különösen a' M. nyelvet, és ennek culturáját illető kérdéseket, feleleteket, nehézségeket megfejtő, és bizonytalanságokat eligazító Világosításokat elfogadni, és azokat vagy magában az újság árkusban, vagy külön, a' Fő Udv. Censura engedelmével, közre bocsátani.

Közlök ezennel egy Tudományos Re- és Anti Recensiót, melly hozzám Pestről küldődött.

a' M. Kurir' Kiadója.

Re- és Anti-Recensio.

Buczi Emilhez írott költeményes Levél, a' Hazai és Külföldi Tudósítások *Hasznos Mulatságában* (1817) Nro. 50, 51. — Irta K. F., recenseálta K. I.

K——ról, egy Pseudo-Poéta, *Buczi Emilhez*.

A' Poéták' fazekában, hív *Buczim!* kaparászni nem akarom; de a' Magyarokéban általfában, — mérészen: mert ez, én is vagyok.

Az úgy-nevezett *Hasznos Mulatságok'* 50-dik Leveletskéjén, a' többek között, ezek a' Versek is találkoznak (rövidség' kedvéért, csak egynehányat szanaszélit írok-ki: a' többit a' Hazai és Külföldi Tudósításokban lehet rendiben megolvasni): —

Nagy disze Erdélynek, nagy disze a' Teleki Háznak Szive' érzéseitől nehezebben hajolhat-el, a' mint 'S hasznokat-hajtva fut-el, valamint a' völgy' ere, melly hol

Hirtelen elreppent szép nyoltz napok, Istenek' éjjei! Oh, akkor lelkelem együtt van véletek a' kert' Szent csorgója körül, hol az holdnak magusi fénye Játszva tekint-e ránk az Olasz nyár 's fényvek' homályán

És ott, a' hol ezüst habjait a' vad szamos' önti, Tölteni köztetek és a' kik hozzátok hasonlók, 'sa't.

Ugyanazon *Mulatságok'* 51-dik Level- Kéjén pedig, megtalálni ugyanezen Verseknek a' Recensioját is. — A' *Rec. exordiuma*, a' többek közt, ez: „Szó nélkül tsak azért sem hagyhatjuk, mivel „K. úrnak az a' szerentséje vagyon nyelvünk' szerentsétlenségére, hogy némelly „ifjabb írók az ő különözéseit *vaktában* „követik.“

Ezen beszédre, alatt kinevezett Re- és Anti-Recensens úgy itél, hogy — a' ki valamit *vaktában* követ, nevezetesen a' Nyelvben; attól, a' nyelvet nem lehet azoknak félténick, a' kik valamit, ugyan ebben, *nem-vaktában* tudnak követni. Mert, gondolja-e' *Rec.* hogy egy *vaktában* követő Magyar Író tudna valami olvasásra méltó Munkát írni? — hogy ez által Nyelvünk romolhatna? — hogy azt okos emberek olvasnák? — vagy megismervén azt, el nem vetnék? — Ha pedig vannak, a' kik az efféle különözést követvén, jó Munkát és szép Nyelven, és olvasásra méltót írnak: úgy, nem *vaktában*, hanem *megrágra* követik azt. Ha megítélve követik, 's egyszersmind a' *Jó-Magyaroknak* tettző Nyelven írják Munkáikat azok az *ifjabb írók*: akkor a' lessz a' kérdés, — ha ők itéltek-e' egyesesebben, vagy *Rec.*? —

Igazán mondja pedig *Rec.* hogy — „elég *divergentia* van Iróink Munkáiban, — 's azt kellene ohajtani, hogy már valahára egyesülhessünk.“ — De én erre azt mondom, hogy — Míg a' *Hasznos Mulatságok'* 51-dik Leveletskéje 404-dik lapján, 1817-ben 's azután, ezt találjuk: — *beszédjökön*: mindaddig, az az, míg a' világ világ lessz, soha-sem

egybesülünk. Mert ez a különözés tsak azért akara lenni, hogy azt ettől: — *beszédeken* — meg lehessen különböztetni. Már pedig ezt, ha egyszer (sok ezerek ellen) tsak-ugyan meg kell különböztetni (?); nem elég volna-e — *beszédjeken?* — vagy hogy azoknak kedvöket töltjük, a' kik a' *Jé* magyar névét nem tudván, ezt *Jod*-nak hívják; — *beszédökön?* — Hogy szenvedhetik azok az Ö-k ott meg azt a' tömör 'Sidó *Jod*-ot? —

Külömben, a' *Rec.* nehéssége tsak az, hogy a' felhozott Verseken, Deák-ságot követő elharapások (elisiok) vannak, mint kiki láthatja. — De a' *Rec.* argumentoma nem pásszol: mert állítása ellen, tagadom hogy *Virgil, Horátz, Ovid* tele nem volnának elisiókkal. Igaz az, hogy ezek a' Deákok már, nem beszéltek éppen úgy a' magok írásaikban, mint némely alföldi Magyar-paraszt-Enniusok, Plautusok, közbeszédjekben szoktak — *Monken?* — mit mond kend; 's több efféle: de még is tsakugyan egymást éri az említett 3 Poétában is a' rendes elisio. — Én, az idegenek', de kívált holtak' Nyelvét, ha bár azt követte is K. úr, nem vettem volna fel ellene, erősségnek; hanem tsak a' magunkét. Mit parantsol a' mi Nyelvünk' *sajáttjából* Virgil uram 's a' t.?

Hogy pedig a' Magyarban az elharapások — az okosok — magokban sem volnának (404 lap, 3) szépségek, — tagadom: mert p. o. *szint' úgy vagy szint-ügy* sokkal szebb mint *szinte ügy* vagy *szintén ügy; Gazdaszony; mint gazda asszony; Gazduram* mint *gazduram, hasztalan* (pro, híjjába) mint *hasztalan; — Hab' ichs?* — mint *habe ich es?* — — 'sat. mint 's a' t

Én, mondom, ha a' fazékba mérészlettem volna nyúlni, azaz, ha a' Recensensnek lettem volna (magyarismus); a'

Deákról, Görög-ről (igen is, a' Görög-ről, a' hol még több, czer az elisio) egészen elfelejtkezvén, a' mi saját Nyelvünk' tulajdona szerént, ezeket jegyzettem volna inkább meg: — 1.) — —

De, mást mondok. Még jobb lett volna: — azokon a' Verseken, holmi corrigátiót tettem volna, 's az egészet tettem volna fel mustrául a' vaktában követő *ifjabb iroknak*, ilyen formán: —

Buczí Emilhez.

Kedvelt hive, Buczim, Weselényinek, a' te barátod! Hogy temagad hallgatsz, hogy hallgat Kornisod, érzi. Szóllj, mint vagy te? miként vagyon ő? szóllj, mint vagyon anyya

Erdélynek 's Telekink' Házának nagy-betsü disze, 's Hiv, mint atya, kinek hamvedrét tiszteli jó, rossz? Mint van Kenderesink? az az új Fábrius, a' ki Sziv'érzésitől nehezebben hajlana, mint sem Fenn ösvényétől az egék' nagy fényre hajólhat; A' ki, midőn fergetegek rá-rontanak, ámbár Némulást javasol neki 's lelketlen okosság, Azt teszi, a' mit az ész, tisztég, 's szép lelke parantsol, 's

Tilt a' haszna-leső ravasz és lelketlen okosság. Hát Feketénk! a' nyájas Öreg? kinek élete halkal 's Hasznot-hajtva fut-el, valamint a' völgy ere mely, hol Szent ligetet serdit, hol szonjú hódakat áztat. Emlékeztek-e még róllam? vagy már el is óltá A' szeretett vendég' emlékezetét az időske? — Két Hava múlt-el már, hogy az eltávozni szokatlant Kedvelt honnja megint elzárta: de, nem fog-el engem Gyermekeim' szeretett-kisdéd küre, nem fog-el író — Asztalom ugy, ha azért titeket ne sohajtsalak, oh ti Hirtelen elreppent szép nyöltz napok, Istenek éjji! És mikoron hátára veszen Brüzöm, — egykor az Erdély'

Első Ifjái, 's az enyim már, — ánglus-apatól Stambuli kantza-kölyök, gyönyörű mag! — rázza rövidre

Mettzett kis farkát, 's hattyú-nyaka gyenge serényét, 's

Játtzva, nyerítve, szökelve viszen Kázmérba Napamhoz, 's egy pár szép szemhez, közelebb, Házára-Mikónak, 's

Ifjúvá teszi azt, kit az évek sújja hanyatlat. Oh, akkor leskem veletek forog, ojt repes a' kert Szent tsorgója körül, a' hol a' hód mágusi fényre Játtzva tekinte-le ránk fenyvek 's jegőnyek akadékin Ott, a' hol a' bomlott hab-ezűstös vad Szamos ömlik, 's Rőt Brüzöm anyya után szökdelleni kezdve, legelső Perjéjébe, harapálván, a' szarvasok, özek 's Fátzányok' mezején, 's kívánám éltetmet itt el-Tölteni köztetek, és valakik veletek nemes érzök.

Illyen formán, mondom, de *jobban*, és csak hevennyében lett volna szép és talán hasznos, a' K. úr' verseit megföltözni; 's egy-úttal azt is eszébe juttatni (mert különben, jobban tudja mint mi Rec.sok ketten), hogy a' szorult Poéta, valamint *Jupitert* (a' ki pedig nem utolsó Kavallér volt) két p-vel: úgy, *Telakit* is bizvást írhatta volna két *Lel*, — ha *Wesselényit* egy s-el írhatta, — talán a' *Diploma*' ellenére? Egyéberánt, —

Hogy a' H. nekem, a' *Magyarban*, a' legmegtestesedettebb mássalhangzó, azt vallom: Hogy pedig az — a' *hol*, ket-tős hangú; — talán az az oka, mivel p. o. ezt: *Ahol megyen*, így írjuk és mondjuk. — Külömben, én ezen, éppem nem vetekedem.

Ha csak egy verset *találtam* is jobban írni, én *lúsa-poéta*, mint volt, — és talán egyetse rontottam, még inkább el? — talán már csak azzal is többet tettem; mintha csak kimszetel nélkül káraltam volna.

Megjegyzem még azt, — ha a' szép vers' írása' módja ellen nem vétenék? — hogy a' *Tzigány*'-s-et, valamint az *és-t* is, valahol csak nem természeti következhől áll ott, mindég ki kellene hagyni: mért ezek, a' könnyen fojni akaró, a' nélkül is elég köptzős magyar beszédet, rendkívül, betstelenítik. — Hát ahhoz, hogy őket *utól rakánk*, — mit szólnak az ahhoz jobban értő, bölts Magyar Poéták? — mert az (nb) szótagot, magában sohase tesz'. Minél kevesebb és vagy 's, sőt általában, particula van a' versben; annál szebben hangzik az, az én képzeletemnek: a' jelenvaló poétai Lélek, mindezek mellett, legfőbb dolog.

Polycarpus.

Rajzolatokban előadtt Utazás

Magyar Országon,

A Vág Vize Mentében.

Magyar Ország akármelly tekintet-

ben annyi külömbféle természet szépségeivel és gazdagságaival bővelkedik, hogy valóban akármelly ezen tárgyakra kiereszkedő Munka figyelmetességet érdemel, és még azon esetben is számot tarthat a' kedvellőkre, midőn az ezen Orzágnak tsak egy Részét illeti.

Imé itten egy olyan Utazást adunk elő Rajzolatokban, melly Liptó Vármegyében a' Vág vize eredeténél kezdődvén, ezen víznek a' Dunába való szakadásánál végződött, 's olly nevezetes Táj-jékok szemlélését terjeszti előnkbe, melyek mind természeti szép fekvésekre, mind históriai nevezetes voltokra nézve leírást és nagy figyelmetességet érdemelnek.

Ezen Táj-jékok Rajzolatjai huszonnyoltz levelekben jelennek meg, tuzmánirral, velein papiroson, kiszínelve, és minden Rajzolatnak a' rövid leírása Magyar, Német és Frantzia nyelven hozzá adódik. A' Munka maga illyen nyomtatásban jelen-meg, mint ezen Híradás, nagy Negyedréthen.

Az egész Munka két Tsomóban fog egymás után megjelenni, 's mindenik Tsomó négy Rajzolatáblát foglalván magában, az ahhoz való magyarázatokkal együtt jeles boritékban léssen. Végre pedig a' Vág vize folyását egy különös Táblán leábrázolva úgy és azért adjuk mellé, hogy a' szerént a' Tárgyak Rajzolatait az Utazás 's a' víz folyamata szerént lehessen elrendelni.

Minden Tsomónak a' *Subscriptio* szerént meghatározott árra, öt forint ezüst pénzken, a' Tsomónak általvételekor tétetile. Ezen *Subscriptio* itt Bétsben a' Kiadónál eshetik meg, úgymint: Fischer Jó'sel Professornál és Cs. Kir. Kamarális Rézmetszőnél, kinek lakása ez: *Rauhensteingasse Nro. 995 a' 3-dik emeletben.*